

Augustus 2008

45ste JAARGANG
No. 2

NATZWEILER BERICHTEN

VAN DE

"STICHTING VRIENDENKRING VAN OUD-NATZWEILERS"

=====

BESTUUR

Voorzitter:

P.A. Bouwense
Noordweg 47
4356 EB OOSTKAPELLE
Tel/fax: 0118-592398

Secretaris:

R. Schutrup
Burg. Wijnaendtslaan 15
3042 CA Rotterdam
Tel: 010 - 4622384

Secretaris buitenland:

Mr P.J.Ph. Dietz de Loos
Postbus 453
2240 AL WASSENAAR
Tel: 070 - 5129263

Penningmeester:

M.J. Vogelzang – de Loos
Eosstraat 5-3
1076 DK Amsterdam
Tel.: 020-6629822/Mob: 06-51803406
e-mail: marjolijn@swantech.nl

Giro Stichting 394148

Redactie:

N. Planjer & M. de Loos
P/a Mient 42
2564 KP DEN HAAG
Tel: 070-3606796

INDEX

	Pag.
1. Bestuur	1
2. Index	2
3. Van de Redactie	3
4. Ridder Japie	4
5. Portret van een Oud-Natzweiler: Jaap van Mesdag	6
5. Mededelingen:	
a. bedankjes	9
b. familieberichten	9
c. overige	10
6. Ingekomen brieven	11
7. Natzweilerreis	12
8. Van de penningmeester	13
9. De Giroloterij	13
10. Knikkers vervolg	14
11. Uit de krant	15
12. Boekbespreking	17
13. Stichting Cogis	18
14. Colofon	19

VAN DE REDACTIE

Beste lezer,

Zoals u ziet, hebben wij weer de jaarlijkse adressenlijst bijgevoegd. Ondanks dat we hier zo zorgvuldig mogelijk mee omgaan, kunnen er alsnog fouten ingeslopen zijn. Vriendelijk verzoeken wij u als lezer de lijst na te kijken, ook voor de familie/kinderen/kleinkinderen en ons wijzigingen door te geven.

Wij danken u hartelijk voor de medewerking.

De redactie

”RIDDER JAPIE”

Op 25 april is Jaap Van Mesdag – Japie voor zijn vrienden uit Natzweiler en Dachau- tot ridder geslagen. Uit handen van burgemeester Bijl van de gemeente Wijdemeren ontving hij de versierselen van Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Dankzij een nep-uitnodiging op het vertrouwenwekkende briefpapier van de Stichting 1940-1945 was hij niets vermoedend op het gemeentehuis gearriveerd. Om te ontdekken dat hij bij de neus was genomen; van de Lintjesregen 2008 was er één voor hem.

Jaap is voorzitter van de stichting Vroege Vogels, door hemzelf in 1976 opgericht. Onder deze vlag werkt al die jaren een grote groep enthousiaste vrijwilligers aan de restauratie van oude vliegtuigen. De collectie telt inmiddels tientallen exemplaren; enkele daarvan kregen na de restauratie een luchtwaardigheidsbewijs.

Vier van deze oudjes gaven die vrijdagmiddag acte de présence op het vliegveld Hilversum, op het feestje-na-afloop waar de nieuwe ridder werd gehuldigd.

Een Brewster Fleet (bouwjaar 1929), een Luscombe Silvaire uit 1941 en een TigerMoth, eveneens uit 1941.

Het klapstuk van de middag was een donderende fly-past van een Catalina-vliegboot (bouwjaar 1941), met een escorte van door vier Fokker S11 Instructors (1955).

Het was een groot feest, alle Vroege Vogels (en ook een paar Natzweilers) waren erbij. Japie, gelukkigwens met deze verdiende onderscheiding!

Pim Reijntjes

PORTRET VAN EEN OUD-NATZWEILER: JAAP VAN MESDAG

MEDEDELINGEN:

a. bedankjes

Van **Jannie Snijders** ontvingen wij een kaartje met dankbetuigingen voor de prachtige bloemen, vele kaarten, brieven en telefoontjes met lieve woorden. Deze waren een grote troost voor haar.

Van de familie van **Kitty Sleuwenhoek** ontvingen wij een bedankbriefje voor het medeleven bij het overlijden van Kitty.

b. familieberichten

Piet Bouwense is na een val aan zijn heup geopereerd. Inmiddels is hij alweer aardig aan het herstellen, maar kan nog niet lopen. Momenteel verblijft hij in een revalidatiecentrum.

Het adres van het Gasthuis is Noordpoortplein 2, 4331 RN Middelburg. Wij wensen Piet een spoedig herstel toe.

c. overige

12-15 september 2008   Jaarlijkse herdenkingsreis Natzweiler

7 november 2008   Jaarlijkse herdenking Kamp Amersfoort

Informatie omtrent deze herdenkingen zijn te krijgen bij de secretaris, Roelof Schutrup of Marjolijn de Loos, reisorganisatie.

Herdenking kindertransporten in Nationaal Monument Kamp Vught

Op zondag 1 juni werden de zogenaamde 'kindertransporten' van 1943 in Nationaal Monument Kamp Vught herdacht. Omdat het dit jaar 65 jaar geleden is, werd na de openbare herdenking een middagprogramma georganiseerd in samenwerking met de Stichting Sobibor. Hierin werd een film vertoond en werden twee oud-gevangenen geïnterviewd. Rabbijn Binyomin Jacobs en Donald de Marcos leverden bijdragen aan het programma. De Marcos is ook wel bekend als de stem van het ANP-nieuws. De herdenking vond plaats bij

het kindermemorial op het buitenterrein, waarin de namen van de kinderen zijn verwerkt. In 2008 is het 65 jaar geleden dat tenminste 1296 kinderen werden gedeporteerd naar het vernietigingskamp Sobibor in Polen. Zij waren van enkele dagen tot 17 jaar oud. Vanuit Vught werden zij op 6 en 7 juni 1943 via het doorgangskamp Westerbork in overgrote meerderheid, de meesten met hun moeder, naar Sobibor afgevoerd.

Zaterdag 17 mei 2008 vond er een rondleiding plaats door Sinti en Roma voor Sinti en Roma en anderen op het terrein van voormalig **kamp Westerbork**. Tijdens deze rondleiding werd het verhaal van het transport van 19 mei 1944 verteld. Het is niet gebruikelijk dat Sinti en Roma naar buiten treden met hun eigen verhaal. De vervolging in het verleden, maar ook de discriminatie in het heden zijn hiervan de oorzaak. Met de rondleiding *door Sinti en Roma, voor Sinti en Roma en anderen* wil een aantal Sinti en Roma, alsook het Herinneringscentrum Kamp Westerbork dit taboe doorbreken.

Ontmoeting met de geschiedenis in Nederland en Duitsland

Van 17 juli t/m 4 augustus hebben vijftien Oost-Europese jongeren tussen 18 en 24 jaar een bezoek gebracht aan Nederland op uitnodiging van Nationaal Monument Kamp Vught. Jongeren uit de Federatie, Wit-Rusland, Oekraïne en Polen namen deel aan de jongerenuitwisseling die het herinneringscentrum, de Duitse organisatie Aktion Sühnezeichen Friedensdienste (ASF) en KZ-Gedenkstätte Sachsenhausen voor het eerst samen organiseren. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Koen Duisters, medewerker jaarprogramma van Nationaal Monument Kamp Vught, tel: 073 – 656 67 64.

Film Leni Riefenstahl: propaganda of kunst

In Nationaal Monument Kamp Vught is t/m 9 januari de expositie *The games must go on...* te zien over de gespannen verhouding tussen de Spelen, politiek en mensenrechten. Op zondagmiddag 7 september wordt de beroemde en controversiële film *Fest der Schönheit* vertoond over de Olympiade in Berlijn, 1936. Kunsthistoricus Catherine Somzé vertelt vooraf over het werk en leven van Leni Riefenstahl. Somzé legt momenteel de laatste hand aan het boek 'Who's afraid of Leni Riefenstahl?'

Met een opdracht van Hitler, anderhalf miljoen rijksmark en ruim dertig cameramannen filmt Leni Riefenstahl in 1936 de Berlijnse Olympiade. Ze bedenkt allerlei verrassende standpunten met een camera in een kuil bij het polsstokhoogspringen, in een luchtballon, in een katapult bij de sprint en onder water. Critici zijn het erover eens: dit is een filmisch meesterwerk, een mijlpaal

in de geschiedenis van de film. De sportwereld van Riefenstahl is van een verstilde, ijzelijke schoonheid. Sporters kennen geen emoties, geen geluk of teleurstelling, geen vermoeidheid. De regisseur lijkt verliefd op het lichaam van de sporter. De machtige handen van een basketballer; de gespierde dij van een speerwerper, de gewelfde armen van een turnster; alles wordt gefilmd. Met ruim vierhonderd kilometer aan filmopnamen komt de film in 1938 uit. 'Olympia' bestaat uit twee delen: *Fest der Völker* en *Fest der Schönheit*, in totaal vier uur. Het wordt een groot succes in de bioscopen. De dynamische cameravoering van Riefenstahl heeft de basis gelegd voor de wijze waarop later grote sportevenementen in beeld gebracht worden. Haar verdere leven wordt Riefenstahl gezien als 'Hitler's regisseuse'. In 1993 zei ze in een interview: 'Waar heb ik schuld aan? Ik betreur dat ik in 1934 *Triumph des Willens* heb gemaakt maar ik heb geen antisemitische uitspraken gedaan, ik heb geen partijlidmaatschap bezeten en ik heb geen atoombom gegooid, dus waaraan ben ik schuldig?' Tot haar dood op 101-jarige leeftijd houdt ze vol dat het haar alleen om de schoonheid van de filmkunst ging. Een opvallende prijs voor *Olympia* was een gouden medaille en oorkonde van het Internationaal Olympisch Comité. Die werden verleend in 1948, toen Hitler's ontstellende misdaden mondiaal bekend waren.

Van alle kunstenaars en intellectuelen die totalitaire regimes hebben gesteund met hun werk, blijft Riefenstahl vrijwel de enige die tot op heden sterk gestigmatiseerd is. Is dit misschien omdat het idee van een 'Nazi-kunstenaar' nog steeds ondenkbaar is? En wat zegt dit over de plaats van het kunstenaarschap en de functie van schoonheid in onze democratische samenleving? Riefenstahl en haar *Olympia* laten zien op welke manier kunst en propaganda tot elkaar in verhouding staan en hoe de schoonheid van het menselijk lichaam telkens weer ingezet wordt om ideeën kracht bij te zetten. Catherine Somzé plaatst de regisseur in perspectief.

Nationaal Monument Kamp Vught
Lunettenlaan 600
5263 NT Vught
www.nmkampvught.nl

Reserveren via 073 656 67 64

Film: € 5,00 entree/ € 3,00 CJP/CKV/Vriend

Expositie: vrij entree

INGEKOMEN BRIEVEN

De redactie heeft geen brieven mogen ontvangen.

NATZWEILERREIS: 12-16 SEPTEMBER 2008

Beste vrienden en vriendinnen,

Ondanks het feit dat de inschrijfdatum is verlopen, is het nog steeds mogelijk om op te geven, maar uitsluitend voor de diners en deelname aan de herdenking. Neem zo spoedig mogelijk contact op met Marjolijn Vogelzang-De Loos als je nog mee wilt. De reis vindt plaats van 12-16 september 2008. Wij logeren weer in de hotels, La Fischhutte in Mollkirch en La Couronne te Grendelbruch.

Groep C:	3 dagen diners + deelname	euro 210,--
Groep D-c	2 dagen diners + deelname	euro 136,--
	lunch- zaterdag	euro 38,50
	losse diners	euro 32,50

Te betalen op giro 394148 t.n.v., Stichting Vriendenkring van Oud-Natzweilers, Eosstraat 5-3, 1076 DK Amsterdam. (GEEN naam vermelden). De buitenlanders verzoek ik de kosten voor de reis tijdens ons verblijf, cash, te voldoen. Dit i.v.m. onnodige kosten van buitenlands bankverkeer.

Marjolijn J. de Loos
Eosstraat 5-3h
1076 DK Amsterdam
Tel.: 020-6629822
Mobiel: 06-51803406
e-mail: marjolijn@swantech.nl

Voorlopig programma:

Het programma zal min of meer hetzelfde zijn als de voorgaande jaren. Vrijdag avond aankomst en diner. Zaterdag ochtend de Nederlandse herdenking, bezoek aan het vernieuwde museum IN het kamp, gaskamer en steengroeve, lunch, middag vrij en vroeg diner met nadien fakkelwacht. Zondag bezoek aan het nieuwe museum buiten het kamp, lunch en afsluitend diner, maandag huiswaarts. Wij hebben gemeend te moeten kiezen voor een bezoek aan het nieuwe museum op de zondag. Het programma van zaterdag is altijd overvol. Gezien de stijgende leeftijd van de oud-Natzweilers splitsen wij dit. Op deze wijze kan er in alle rust een bezoek aan alle belangrijke plaatsen gebracht worden.

VAN DE PENNINGMEESTER

De vriendenkring is erg blij met de donaties van de weduwen, familieleden en donateurs van de Oud-Natzweilers.

Zoals bekend, gaan de donaties van de diverse instanties afnemen, daarom verzoeken wij een ieder die de Natzweiler Vriendenkring een warm hart toedraagt, een donatie over te maken zodat wij de verschillende activiteiten mogelijk kunnen blijven maken.

Op gironummer: 394148 kunt u uw bijdrage overmaken. De Vriendenkring is u bij voorbaat heel erkentelijk.

GIROLOTERIJ

De activiteiten van de Stichting Vriendenkring van Oud-Natzweilers, waaronder de uitgave van dit blad, worden mede mogelijk gemaakt door de opbrengsten uit de Giroloterij en de Bankloterij.

Uw deelname aan de Giro- en of Bankloterij wordt daarom van harte aanbevolen.

KNIKKERS VERVOLG

Naar aanleiding van de oproep in de vorige Natzweilerberichten van de ambassade uit Israël om knikkers in te zamelen voor een gedenkteken voor 1.5 miljoen joodse kinderen die omkwamen tijdens de Holocaust, heeft **Brigitte Wezepoel** actie ondernomen.

Voor de Voorschotense Courant heeft zij een stukje geschreven dat geplaatst is 11 juni 2008 voor de inzameling van knikkers: 1 knikker per omgekomen kind.

Het toeval wilde dat de supermarktketen COOP, met een vestiging bij Brigitte om de hoek, een Jetix-knikkeractie hield. Ze schreef een brief aan het hoofdkantoor van CoopCodis en kreeg prompt een brief terug waarin de COOP de reeds ingezamelde knikkers, 3300, schonk aan de Israëlische ambassade. Brigitte hoopt het aantal te kunnen aanvullen tot 17.000 en wil deze graag schenken aan het monument.

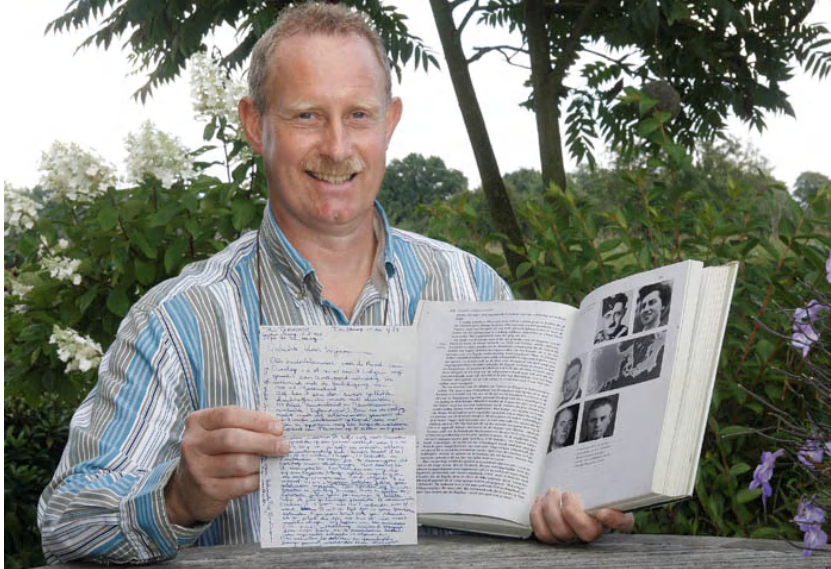
Wie heeft nog knikkers? Laat dit weten aan Brigitte Wezepoel, Mozartlaan 43, 2253 HX Voorschoten, tel: 071 5618910.

Brigitte, hartstikke leuk en alvast bedankt!

UIT DE KRANT.....

De Gelderlander, dinsdag 5 augustus 2008.

Boek bevat briefkaart Arnhemse geheim agente

Albert Tietbot met het boek De Bezetting 1940-1945 van Lou de Jong en de briefkaart van Trix Terwindt. Foto Ronald Hissink

Dinsdag 5 augustus 2008 - DEVENTER/ARNHEM - Een weinig opvallende aankoop op de twintigste boekenmarkt in Deventer, afgelopen weekeinde, heeft geleid tot een bijzondere vondst. Albert Tietbot uit Diepenveen ontdekte bij thuiskomst in het boek De Bezetting 1940-1945 van Lou de Jong een persoonlijke, handgeschreven briefkaart van Trix Terwindt.

Deze in april 1987 overleden Arnhemse was als geheim agente betrokken bij het roemruchte Englandspiel. Ook was zij de eerste stewardess van de KLM.

De gevonden brief stamt uit december 1984 en is gericht aan **Nico Wijnen** van de Raad van Overleg van de Stichting 1940-1945. Ze schrijft onder meer over haar verblijf in concentratiekampen Mauthausen en Ravensbrück, over haar boerderij in Canada, maar vooral over het schamele inkomen waarmee ze haar oude dag moest zien door te komen.

Ze beklagt zich indirect over het magere pensioen dat ze als verzetsvrouw kreeg. Over de toewijzing daarvan ging de Stichting 1940-1945. Uit piëteit met eventuele nabestaanden wil Tietbot niet letterlijk de hele inhoud van de brief prijsgeven.

Tiebot kocht het boek van De Jong voor vijftien euro van een handelaar uit Den Haag. "En ik wil het nooit meer kwijt. De briefkaart, die aan beide kant helemaal is volgeschreven, zal ik zorgvuldig bewaren. Alleen als er nabestaanden belangstelling voor hebben, zal ik overwegen de brief af te staan."

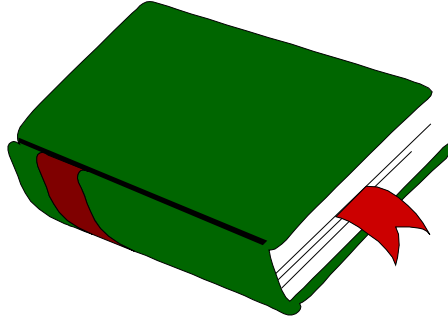
Trix Terwindt heette voluit Beatrice Wilhelmina Marie Albertina Terwindt. Ze werd geboren op 27 februari 1911 in Arnhem. Tijdens de Tweede Wereldoorlog volgde ze in Engeland een parachutisten-opleiding om in bezet Nederland gedropt te worden.

Haar eerste dropping was in februari 1943 met de opdracht een ontsnappingsroute te organiseren. Het liep fout, zoals het met 54 van de 59 agenten in het Englandspiel fout ging. De Duitsers pakte Terwindt op en brachten haar over naar concentratiekamp Mauthausen. Daar werd ze op 5 mei 1945 door de Amerikanen bevrijd.

Kort na de oorlog kwam ze in het nieuws als eerste stewardess van Nederland. In diverse steden in het land, zoals Spijkenisse, Leiden, Rotterdam, Sassenheim en Middelburg, zijn straten naar Trix Terwindt genoemd. Ze is onder meer onderscheiden met het Bronzen Kruis en de Medal of Freedom.

BOEKBESPREKING

(geen boekbespreking)

STICHTING COGIS

Kenniscentrum vervolging, oorlog en geweld

Voor vragen op het gebied van wetten en regelingen voor oorlogsgetroffenen, maar ook voor vragen over zelfhulpgroepen, therapeutische hulp of maatschappelijk werk, en voor literatuur over de tweede wereldoorlog en zijn gevolgen, kunt u terecht bij de Stichting Cogis.

Oorlogsgetroffenen, hun partners en kinderen (ook de naoorlogse generatie) zijn welkom bij

Stichting Cogis
Churchillaan 11, 3527 GV Utrecht
Tel: 030-234 34 36 (09.00 - 13.00 uur; bibliotheek 09.00 - 17.00 uur)

Bezoek is - na telefonische afspraak - iedere dag mogelijk.

“De bijdrage van Bank Giro Loterij en de Lotto maken het werk van het Nationaal Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg mogelijk” .

COLOFON

Redactie

Nicole Planjer
& Marjolijn de Loos

Inzenden kopij

Nicole Planjer
Mient 42
2564 KP Den Haag
Tel: 070 – 3606796

Uiterste datum inleveren kopij:
*(indien getypt in computer, s.v.p.
per e-mail of diskette meesturen)*

15 november 2008

Eindredactie

Nicole Planjer
e-mail: nplanjer@hotmail.com
& Marjolijn de Loos

Printed by

GrandPrix Copyrette
Parnassusweg 214
1076 AV Amsterdam
Tel: 020 – 664 59 09
Info@grandprixcopyrette.nl

Reisorganisatie

Marjolijn de Loos en
Hannie Holleman
e-mail: marjolijn@swantech.nl